

Irakasleentzako
unitate didaktikoa

Ikuspegi antimilitarista eta pazifista

GERRARIK EZ (2025)

Aurkibidea

1. diapositiba. Hitzaurrera eta gerraren aurkako konpromiso aktiboa	3
2. diapositiba. Mundu-gerren eta Gerra Hotzaren testuinguru historikoak.....	4
3. diapositiba. Haikuak eta gerra.....	5
4. diapositiba. Termino generatiboak eta gatazka garaikide jakin batzuk	6
5. eta 6. diapositibak: Gatazketan hildakoen estatistikak	7
7. diapositiba. <i>Aintza-bideak</i> filma	9
8. diapositiba. <i>Guerra</i> (Residente).....	10
9. diapositiba: Brecht eta Greenham Common.....	11
10. diapositiba. Vietnamgo Gerraren eragina iritzi publikoan.....	12
11. diapositiba. Konplexu militar-industrialak eta gaur egungo gatazkek.....	13
12. diapositiba. Genozidioa?.....	14
13. diapositiba. Onargarriak al dira Heriotzaren Industriaren azokak?.....	15
14. diapositiba. Emakumeak gerren aurka.....	16
15. diapositiba. SIPRI, CENTRE DELÀS, GASTEIZKOAK.....	17
16. diapositiba: Bakerako Giza Eskubidea.....	19
17. diapositiba. Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioa (NZH)	20
18. diapositiba. Nazio Batuen (NBE) Segurtasun Kontseilua	21
19. diapositiba. NATO	22
20. diapositiba. Heriotza eta bakea gerra-lubakietan	23
21. diapositiba. GERRARIK EZ.....	24
22. diapositiba. Blokeak Gerra Hotzaren garaian	25
23. diapositiba. Gerra emakumeen aurka.....	26
24. diapositiba. Emakumeak gerren aurka.....	27
25. diapositiba. Feminismoa gerren aurka.....	28
26. diapositiba. Banka armatua.....	29
27. diapositiba. Intsumisioa eta kontzientzia-eragozpena	31
28. diapositiba: Sahara, erresistentzia anticoloniala	33
29. diapositiba. <i>Mercado de la Muerte</i> , Javier de Villota-ren artelana.....	35
30. diapositiba: Gatazka ikusezinask, eta horien inpaktu globala	37
31. diapositiba: Gerra ekologikoa eta kapitalismoa.....	38
32. diapositiba: Teknologiaren eta hedabideen eragina gatazketan.....	39

1. diapositiba. Hitzaurrera eta gerraren aurkako konpromiso aktiboa

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer esan nahi du "Si vis pacem, para pacem, no bellum" esapideak gaur egun bizi dugun testuinguru historiko eta geopolitikoan? Nola lotzen da ideia hori gaur egungo gatazken egoerarekin?

Hausnartzeko gaia: nola eragin dezake globalizazioak Ekialde Hurbileko gatazka, edo Ukraina eta Errusiaren artekoa, beste eskualde eta herrialde batzuetara hedatzen?

Etika

Hausnartzeko esaldia: "Hilerrietako Bakerik ez; bai Justiziadun Bakeari". Zure ustez, zer behar dugu bake justu eta iraunkorra lortzeko?

Gizabanako garen aldetik, nola lagun dezakegu bake aktiboa eraikitzen, bake pasibo edo inposatua baten ordez?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sor ezazu "Justiziadun Bakea" kontzeptua irudikatzen duen poster bat. Zer elementu sinboliko erabili ditzakezu bake aktibo eta konprometitua adierazteko?

Sor ezazu "Bizitzarako Bakea, Eskubidez egina" ideia alderatzen dituen ilustrazio bat, "Hilerrietako Bakea" ideiarekin aurka. Zer kolore eta ikur aukeratu zenuzue ilustrazio hori osatzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Eztabaida kritikoa:** Ikasleak hainbat taldetan banatu ondoren, "Si vis pacem, para pacem, no bellum" esaldia aztertuko dute, **ikuspegi** historikoetatik, gaur egungoetatik eta utopikoetatik abiatuta. Talde bakoitzak bere aburuz ideia hori egungo testuinguru globalean nola aplikatu edo interpretatu daitekeen azalduko du.
- **Gatazka globalen analisia:** Egungo gatazken mapa egitea (Ekialde Hurbila, Ukraina-Errusia), eta —albiste-iturriak zein azterketa akademikoak baliatuz— funtsezko eragileak eta globalizazioarekin dituzten loturak identifikatzea.

Etika

- **Elkarrizketa-mahaia:** Taldean hausnartzeko gaia: zer esan nahi du "Justiziadun Bakea" ideiak? Adostu ezazue "Justiziadun Bakea" lortzeko beharrezko baldintzen zerrenda, erantzukizun indibidualak eta kolektiboak nabarmenduz.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Diseinu grafikoa:** Taldeka, posterrak sortzea: talde bakoitzak "Bake Aktiboa" kontzeptuarekin lotutako sinbolo edo kontzeptu bat integratuko du posterrean. Posterrak ikasgelan azaltzea, gainerako ikaskideen aurrean, eta transmititzen dituzten mezuak eztabaidatzea.

Irudiak: "Triunfo de la Muerte", Pieter Bruegel Zaharra (1525-1569) margolari flandestarraren lan ospetsua. 1562 inguruan margotua.

Testua: Geuk egina

2. diapositiba. Mundu-gerren eta Gerra Hotzaren testuinguru historikoak

SARRERA

Unitate didaktiko hau Gerrarik Ez / No a la Guerra albatuko Globalizazio Nagusaren aro honetan erakutsi nahi duen konpromiso altiboa da jatorria. Izan ere, Ekialde Ertaineko gerrak, Ukraina eta Errusiarren artekoa eta gisako beste batzuk mundu zabalean hedatzeke arindu behar dira.

Unitate didaktikoaren askea bi mundu-gerren eta gerria alderi (Gerra Hotza barne, 2018 eta 2024 arteko egungo aldea, besteak) kausak horietan jasotako gertarak eta horien ondorioak aztertzea da, horien bidez egungo interpretazio-elementuak aztertzea.

Aldian aldiro botere hegemonikoek hondoa jo ondoren gertatu ziren aldaketa ekonomiko, sozial eta politikoa aztertzen dituztenak, bereziki armia eginez interes geopolitikoak eta konplexu militar-industrialek garatzen.

Horretaz, ezbesteko galdera gaitzak puzten dituzte, esaterako: zere faktorek eragin dituzte hainbat gatazka handiak? Nola eragin dute gerrak gizarteak, eta gaitza zen gaitza ekonomikoak diziplina? Unitate didaktikoaren bidez ikasleek eraginaren eta ondorioaren arteko erlazioa ikertzen jarraituko dituzte.

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Azter itzazu mundu-gerrak eta Gerra Hotza eragin zituzten arrazoiak. Zer nolako antzak eta aldeak ikusten dituzun batzuen eta bestearen jatorri eta ondorioetan?

Azterlana: nola lotzen dira XX. mendeko gatazkak eta gaur egungo tentsioak interes geopolitikoekin? Zer nolako eragina dute horretan guztian konplexu militar-industrialek?

Etika

Hausnartzeko gaia: gerren atzean dauden interesak. Nola eragiten diote interes horiek populazio zibilari?

Bidezkoa al da bakea interes geopolitiko eta ekonomikoaren mende egotea? Justifika ezazu zure iritzia.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

XX. mendeko gatazka garrantzitsuenen denbora-lerro bat osatzea, bertan aldaketa politiko, sozial eta ekonomikoak nabarmenduz. Nola irudikatuko zenituzke artistikoki?

Egunkari eta aldizkarietako ebakinak erabiliz, diseina ezazu XX. mendeko gatazkak eragindako elementu geopolitikoak erakusten dituen collage bat.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Konparazio historikoa:** Tresna digitalak baliatuta (esaterako Padlet edo Canva), denbora-lerro elkarreragileak diseinatzea, mundu-gerren eta Gerra Hotzaren kausak, eragileak eta ondorioak barne hartuko dituenak.

Etika

- **Dilema etikoa:** Taldeka, hausnartzeko egoera: “XX. mendeko buruzagi politiko bat zara. Interes ekonomikoetan oinarritutako aliantza geopolitiko jakin bat babesten duzu, nahiz eta horrek gizakientzat dituen ondorioak jakin?” Talde bakoitzak bere erabakia defendatuko du.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Collage kritikoa:** Egunkari eta aldizkarietako ebakinak erabiliz, horma-irudi bisual bat sortzea, XX. mendeko gatazken atzeko interes ekonomiko eta politikoak erakutsiko dituenak.

Irudiak: Mikec (1997) Naif Museoa (Kroazia)

Testua: Geuk egina

3. diapositiba. Haikuak eta gerra

GERRAREN AURKAKO HAIKUAK

Haikua japoniar poesia molde tradizional bat da. Hamazazpi silabako hiru bertsoz osatzen dira, bost, zazpi eta bost silabako berroetan antolatuta. Ikuspuntu formal batetik, haikuak bi zatitan banatzen dira. Zati bakoak baten baldintza orokorrak eta pismaren denbora: zein espazio-kokapena adierazten ditu (udazkena edo udaberria, kirolendarrak); bestetik, irudi bizi du, sugu-sagaitza, eta elementu aktibo bat izan behar du. Lehen deskriptiboa da, ia ia enuntziatiboa; bestea, aldiz, ustekabea. Pertzepzio poetikoa bi aldiz aritiko talak sortzen da. (Wikipedia)

"Ilan da gau hotza, gudu amailluta, bizirik naiz oraino"
Hasegawa Sosei

Gari herdez soroa. Kontra argia, tanke bat dator.
Hino Soojoo

Itzultza: Mario Usumaro

俳句
Haiku

Hausnartzeko...

Hausnartzeko gaia: gerrari buruz, zer nolako irudia ematen dute haikuak?

Zer nolako emozio pizten dituzte, eta nola eragiten dute gatazkaren gaineko pertzepzioan?

Zergatik da garrantzitsua gerrari buruzko esperientziak eta horiek sorrarazten dituzten emozioak artistikoki adieraztea?

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Hausnartzeko gaia: aurkeztutako irudien eta haikuen arteko harremana. Gatazketak zein elementu historiko eta kultural identifika daitezke?

Aztartzeko gaia: nola lagun dezake poesiaren erabilerak —haikua, adibidez—, gerrek gizakiengan duten inpaktua ulertzen.

Etika

Hausnartzeko gaia: gerrari buruz, zer nolako irudia ematen dute haikuek? Zer nolako emozio pizten dituzte, eta nola eragiten dute gatazkaren gaineko pertzepzioan?

Zergatik da garrantzitsua gerrari buruzko esperientziak eta horiek sorrarazten dituzten emozioak artistikoki adieraztea?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Osa ezazu haiku bat, inspirazio-iturri gerra hartuta, eta lagundu ezazu olerkiaren sentimendua islatzen duen ilustrazio batekin.

Sor ezazu gerra-irudiak haikuen bertsoekin lotzen dituen ikusizko adierazpen bat. Zer kolore eta irudi hautatuko zenituzke?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Azterlan kulturala:** Azter ezazu haikuen jatorria, eta gatazka historiko jakin batzuetan (esaterako, Bigarren Mundu Gerran) Japoniako tradizioarekin izan duten harremana. Jar itzazu harremanetan haikuen irudi poetikoak gerra eta bake testuinguruekin.
- **Iturrien analisia:** Aurkeztutako haikuak aztertzea, argazki historikoekin batera, eta hitzen zein irudien arteko lotura eztabaidatzea, gerrak gizakiengan duen inpaktua ulertzen laguntzeko.

Etika

- **Poesiari buruzko eztabaida:** Binaka, hausnartzeko gaia: konpartitu elkarrekin haikuek sorrarazi dizkizuten emozioak, eta eztabaidatu, bien artean, zergatik artea gerraren izugarrikeriak adierazteko modu garrantzitsua den.
- **Hausnarketa bidezko sormena:** Haiku bat sortzea, bake-mezuren bat islatzen duena, edo gerraren aurrean erresistentziari buruzkoa.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Ikusizko poesia edo poesia bisuala:** Haiku bat inspirazio-iturri hartuta, artelan bat diseinatzea, haren esentzia emozionala irudikatzen duten koloreak, testurak eta sinboloak erabilia.
- **Collagea:** Bertsoak artxibo-irudiekin eta haikuen emozioak islatzen dituzten elementu grafikoekin konbinatzea.

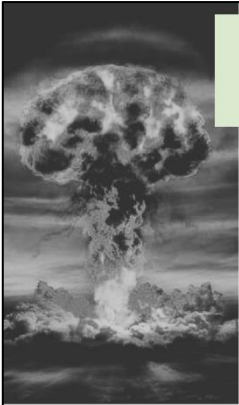
Irukia: Haiku japonieraz idatzia

Testua: Gerrako haikuak. Seiko Ota eta Elena Gallegoren itzulpena. Hiperioia.

211 orrialde. 2016, erreferentzia eta iruzkinak in

<https://ariadnaggarcia.blogspot.com/2017/02/haikus-de-guerra.html>

4. diapositiba. Termino generatiboak eta gatazka garaikide jakin batzuk

Termino generatiboak...

Gerra Hotza	Muga berriak
Superpotentziak	Armententsismoa
Biolekak	Genozidioa
Erabatiko anabasa	Ekozidioa
Suntsipen handia	Euste-politika (Truman doktrina)
Amaierarik gabeko gerra	Gerra nuklearra

Bikoteka, online ikerlanean
Jar ritazue harremanetan koadroko terminoak gertakari hauekin:

- Lehen Mundu Gerra
- Errusiar Iraultza
- Espaniar Gerra Zibila
- Bigarren Mundu Gerra
- Bioleko artiko gerrak
- Ashken nazionalistako gerrak
- Israel eta Palestina artiko gerrak
- Txinatar Iraultza
- Koreako Gerra
- Kubako Iraultza
- Kubako misilen krisia
- Vietnango Gerra
- Tibetiko Gerra
- Saharako Gerra
- Rwandariko genozidioa (huru eta hutsi etnieen artiko gatazka)
- Algeriarango Gerra
- Ukraina eta Errusia artiko Gerra
- Gaza eta Libanoko genozidioa

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Azter ezazu proposatu dizugun zerrendako termino generatiboren bat, eta jar ezazu harremanetan gatazka historiko garrantzitsuren batekin. Zer eragin izan zuen termino horrek adierazten duen kontzeptuak garai hartako gizartean?

Gerra Hotzak nazioarteko blokeak sorrarazi zituen, eta eragina izan zuen herrialdeen arteko harremanetan. Azaldu ezazu nola eta zertan.

Etika

Hausnartzeko gaia: "Amaierarik gabeko gerra" kontzeptua. Zer eragin etiko du egungo eta etorkizuneko belaunaldietarako?

Zer esan nahi du "ekozidio" kontzeptuak?, nola lotzen da kontzeptu hori gatazka armatuekin? Zer dilema etiko planteatzen ditu?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sortu proposatutako termino generatiboetako batzuk (esaterako: "Suntsipen masiboa", edo "Muga berriak") irudikatzen dituen ilustrazio bat. Nola irudikatuko zenituzke?

Termino horiek gatazka historikoekin lotuko dituen kontzeptu-mapa diseinatzea, kategoriatan eta konexioak bereizteko koloreak erabilita.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Kasu-azterketa:** Termino generatiboetako bat aukeratzea (adibidez, "Suntsipen masiboa") eta gatazka jakin batean izan duen eragin historikoa aztertzea. Jorratutako lana multimedia-aurkezpenen bidez aurkeztea.

Etika

- **Mahai-ingurua:** Hausnartzeko gaia: "Amaierarik gabeko gerra" kontzeptua, gaur egungo gatazken testuinguruan. Ikasleei indarkeria-zikloak hausteko estrategia etikoak planteatzera gonbidatzea

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Kontzeptu-mapa:** Termino generatiboak eta gatazka historiko zein gaur egungoekin dituzten harremanak ilustrazio eta gaikako koloreen bitartez adieraztea.

Irudia: Leherketa nuklearreko onddo atomikoa
 Testua: Geuk egina.

5. eta 6. diapositibak: Gatazketan hildakoen estatistikak

1. XIX. mendeko aurreko gerrak
Hildakoak, guztira (hildako militarrek eta zibilak): 50 eta 100 milioi artean, gerra garrantzitsu guztiak kontuan hartuta (konkista-gerrak, erlijio-gerrak, gatazka inperialak, etab.).
2. 1800. urteetik Lehen Mundu Gerra arteko gerrak
Koalizioaren Gerrak –Napoleondar Gerrak ere detzen zate— (1803-1815):
Hildakoak, guztira: 3.5 eta 6 milioi artean
Hildako militarrek: 2.5 eta 3 milioi artean
Hildako zibilak: 1 eta 3 milioi artean
XIX. mendeko beste gatazka batzuk:
Hildakoak, guztira: 10 eta 15 milioi artean, kontuan hartuta
independentsia-gerrak, gerra kolonialak eta gerra zibila (galdeke, Estatu Batuetako Gerra Zibila), bateratze-gerrak Europar, eta abar.
3. Lehen Mundu Gerra (1914-1918)
Hildakoak, guztira: 20 milioi inguru
Hildako militarrek: 8.5 eta 10 milioi artean
Hildako zibilak: 7 eta 12 milioi artean
4. Bigarren Mundu Gerra (1939-1945)
Hildakoak, guztira: 70 eta 85 milioi artean
Hildako militarrek: 21 eta 25 milioi artean
Hildako zibilak: 50 eta 55 milioi artean

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia
Konpara itzazu zenbait gerra historikotan izandako hildakoen kopuruak. Zer nolako ereduak ikusten dituzu, eta zer ondorioztatzen duzu eredu horietatik? Aztertze gaia: Napoleondar Gerretatik gaur egungo gatazketaraino biktima zibilen kopuruak izan duen bilakaera. Zer faktorek azaltzen dituzte aldaketa horiek?

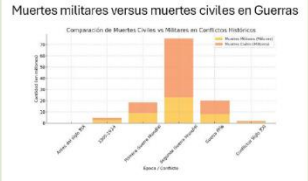
Etika

Hausnartzeko gaia: gatazka armatuen eragina gizakiongan.. Nola eragiten dio nazioen etikari biktima gehienak zibilak izateak? Justifikatu al daiteke gerretan heriotza zibilak izatea? Zergatik?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sor ezazu adierazpen grafiko bat (barra-grafikoa, diagrama, etab.), aipatutako gatazketan hildakoen kopuruak erakusteko. Sor ezazu, baita, zifren atzean dagoen giza

5. Gerra Hotzaren garaia (1947-1991)
Berez gatazka globalik izan ez zen arren, bai AEB eta SESB potentziak finantzatu edo babestutako gerra ugari.
Hildakoak, guztira: 10 eta 20 milioi artean
Hildako zibilak: guztien arteko % 50 eta % 70 artean
6. XX. mendeko gatazka
Hildakoak, guztira (hildako militarrek eta zibilak): 1.5 eta 2 milioi artean, kontuan hartuta, besteak beste, Afganistango Gerra, Irakeko, Siriako eta Yemeneko, bai eta Ukrainako gatazka.
Hildako zibilak: 500.000 eta 1 milioi zibil artean
Hildako militarrek: 500.000 eta 1 milioi artean
Zaurituak: Hamabai milioika pertsona, zibilak zein militarrek. Lekualdatuak: 80 milioi pertsona inguruk aldatu behar izan du biztoa.

Lan-proposamena.
Bikoteka, adierazi zer iradokitzen dizkizueen datu horiek, eta idatzi testu txiki bat bion artean, gerran aurkako jarreraren oinarritua eta jarrera horrekin konprometua.

tragedia irudikatzen duten ilustrazioak.

Azkenik, sor ezazu XXI. mendeko gerretan izandako giza galeren tamaina sinbolizatzen duen instalazio artistiko bat.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Analisi estatistikoa:** Ikertze gaia: XIX. mendetik gaur egunera arte, zer nolako bilakaera izan du gatazka armatuetan hildakoen biktimen kopuruak? Sor itzazu hori adierazteko grafikoak, eta hausnar ezazu hortik ondorioztatzen diren eredu edo patroio historikoen inguruan.
- **Eztabaida historikoa:** Eztabaidatzeko gaia: nola aldatu dira gerra-estrategiak, nola eragiten diete biktima zibil eta militarrei; zer lotura du horrek guztiak armamentuaren modernizazioarekin.

Etika

- **Zenbaki bidezko enpatia:** Hausnartzeko gaia: nola adierazten dituzte zenbakiek giza bizitzak? Taldeka eztabaidatzeko gaia: zifrek gatazkak deshumanizatzeko edo horien inguruan sentiberatasuna pizteko duten gaitasuna.
- **Saiakera etikoa:** Testu labur bat idaztea, gai honen inguruan: gerretan edozein biktima-kopuru justifikatu al daiteke?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Infografia emozionala:** Irudi sinbolikoekin lagunduta, gatazketako biktimen kopuruak modu zirraragarrian erakusten duen grafiko bat diseinatzea.

Instalazio artistikoa: Giza galeren tamaina transmitituko duen hiru adierazpen dramatizatua sortzea (erabilita, adibidez, irudiak, argiak, soinuak etab.).

5. diapositiba: Gatazketan hildakoen estatistikak

Irudia: Gernika 1937ko apirilean bonbardaketa jasan ondoren/ Getty in
https://cronicavasca.elespanol.com/politica/20220426/por-el-gobierno-de-espana-bombardeo-gernika/667933206_0.html

Testua: Berezko elaborazioak informazio horretatik abiatuta
https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Guerras_por_n%C3%BAmero_de_muertos
https://historia.nationalgeographic.com.es/a/victimas-segunda-guerra-mundial-coste-humano-por-paises_18206
https://es.wikipedia.org/wiki/Bajas_en_la_Primer_Guerra_Mundial

6. diapositiba: Gatazketan hildakoen estatistikak

Irudia: Geuk egina.

Testua: Berezko elaborazioak informazio horretatik abiatuta
https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Guerras_por_n%C3%BAmero_de_muertos
https://historia.nationalgeographic.com.es/a/victimas-segunda-guerra-mundial-coste-humano-por-paises_18206
https://es.wikipedia.org/wiki/Bajas_en_la_Primer_Guerra_Mundial

7. diapositiba. *Aintza-bideak* filma (*Paths of Glory* ingelesez, jatorrizko bertsoia; *Senderos de Gloria* gaztelaniaz), Stanley Kubrick zuzendariarena

Bere garaia aurre hartu zioen izan zen Stanley Kubrick; ospea eman zioten, nola esitio paregabeak; baita egin zituen filmen sakotasun psikologikoak ere. Bere libildide artistikoan esperimentazioa jo zuen Kubrickek, eta genero sorta zabal batean aritu zen, esaterako zientzia-fikzioan (horra hor 2001: espazio odisea filma, 2001: A Space Odyssey ingelesez) eta beldur psikologikoan (Distira, The Shining ingelesez). Bere lan guztien ezaugarri nagusiak zinemagrapia zaindua, narraitza konplexuak eta hausnarketara gonbidatzen duten gai probokatrak dira.

Aintza bideak (*Paths of Glory* ingelesez; *Senderos de gloria* gaztelaniaz) Kubricken film antibeliko sendo eta serioa da. Lehen Mundu Gerran kokatua. Misio suzida bat egiteko agindu dieten agindu dieten soldadu frantses talde baten gorabeherak jarrizten ditu filmak. Misioen huts egin ondoren, soldadu taldeko hirun koldarkeria-salaketa leperatu diete bidegabe. Dax koroneia (Kirk Douglasek interpretatua) jo eta ke arituko da indar guztiak bere gizonen alde, eta aurre egingo die botere militar zentzugabeari eta hierarkiararen ustelkerari. Gerraren bidegabekeria eta krudelkeriaren aurkako oihu desesperatu eta etsia da filma.

Oinarrian Humphrey Cobb-ek idatzitako eta 1935ean argitaratutako *Paths of Glory* eleberria du. Benetako gertakarietan oinarritutako liburu da, eta gerraren basakeria eta zentzugabekeria salatzen ditu. Esteka honetan gaztelaniazko azpiztituluekin ikusi daiteke filma: <https://ok.ru/video/188155327436/>

7

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia
 Deskriba ezazu *Aintza-bideak* filmak erakusten duen Lehen Mundu Gerraren testuinguru historikoa. Gerraren zer alderdi nabarmentzen ditu filmak?
 Aztertze gaia: nola islatzen ditu soldadu frantsesei buruzko filmak militarren ustelkeria eta boterea? Zure ustean, zer ideia zabaldu nahi ditu Kubrick zuzendariak?

Etika

Hausnartzeko gaia: *Aintza-bideak* filmak erakusten duen bidegabekeria. Zer dilema etikoei egin behar diete aurre filmeko protagonistek

Zer nolako eragina du protagonisten desobedientziak egitura militarrean? Zilegi al da beti erresistentzia jarrera agindu bidegabeen aurrean?

Hezkuntza artistikoa, plastikoa eta ikusizkoa:

Sor ezazu *Aintza-bideak* filmaren kritika antibelizista islatu edo adieraziko duen poster bat. Zer nolako kolore eta sinboloak erabiliko zenituzke mezua transmititzeko?

Soldaduek agindu bidegabeen aurrean bizi duten barne-borroka islatuko duen ilustrazio bat sortzea. Nola adieraz ditzakezu soldadu horien emozioak eta etsipena?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Zinema eta kritika historikoa:** Aztertze gaia: aztertu filmaren eszena gakoetako batzuk, eta eztabaidatu nola islatzen duten Lehen mundu Gerrako soldaduen errealitatea.

Etika

- **Dilema etikoak:** Hausnartzeko gaia: zer nolako erabakiak hartu dituzte protagonistek bidegabekeriaren aurrean? Zer alternatiba etiko planteatuko zenituzke gaur egungo ikuspegitik?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Poster-diseinua:** Stanley Kubricken filmaren kritika antibelizista laburbiltzen duen kartel artistiko bat sortzea, mezua sendotuko duten sinbolo eta koloreak baliatuz.

Irudia: *Senderos de Gloria*, Kubrick, 1957 in <http://www.muvim.es/va/content/senderos-gloria-stanley-kubrick-1957>

Testua: Geuk egina

8. diapositiba. *Guerra* (Residente)

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer erreferentzia historiko eta gatazka armatu aipatzen ditu Residentek *Guerra* abestian? Deskriba ezazu labur nola eragin dituen gerrak gizarte ukituak.

Aztertze gaia: nola saltzen ditu abestiak gerrak populazio zibilari eragiten dizkion ondorioak Zer ondorio sozial eta lurraldeko dituzte gerrek, Residenteren abestiaren ikuspegitik ikusita?

Etika

Nola planteatzen da gerra arazo etiko gisara Residenteren *Guerra* abestian? Hausnartzeko gaia: giza sufrimendua eta urratutako eskubideak, abestiaren narratibaren arabera.

Abestian gatazka belikoen biktimekiko enpatia islatzen da. Zer balio etiko sustatzen ditu Residentek bere letraren bidez, eta nola kontrajartzen zaizkio balio horiek gerra baten testuinguruari?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Deskribatu gerrako bideoklipetan Bizilagunek erabiltzen dituen baliabide ikusizko eta sinbolikoak.

Nola laguntzen dute elementu horiek gerraren aurkakoz mezua ematen?

Aztertze gaia: nola indartzen dute bideokliparen erritmoak, musikak eta irudiek abestiaren letraren inpaktu emozionala? Zer nolako sentsazio edo emozioak piztu nahi dituzte ikusleengan?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Abestiaren hitzen analisia:** Aztertu Residenteren *Guerra* abestiaren hitzak, erreferentzia historikoak eta geopolitikoak identifikatuz. Lotu erreferentzia horiek aipatutako gatazken testuinguruekin.
- **Gatazka-mapa:** Sor ezazu mapa interaktibo bat: adierazi itzazu bertan abestian aipatzen diren lekuak, eta lotu itzazu horietako bakoitzaren haien historia hurbilarekin.

Etika

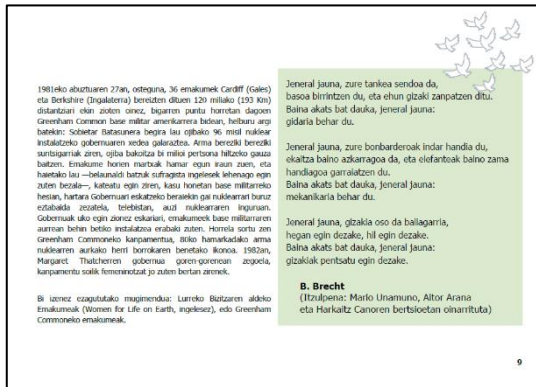
- **Hausnarketa-mahaia:** Aztertze gaia: abestiak transmititzen dituen emozioak. Zein neurritan izan daiteke musika gerraren aurkako kontzientziak mobilizatzeko bide etikoa?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Bideoklip sinbolikoa:** Sor ezazu *storyboard* delako bat, abestiaren balio etikoak islatuko dituena.
- **Salaketa-collagea:** Diseina ezazu abestian aipatzen diren gatazken irudiak eta abestiko esaldiak konbinatuko dituen ikusizko collage bat.

Irudia: Bideoaren fotograma, hemen: https://www.youtube.com/watch?v=Zl_GIPquEII

9. diapositiba: Brecht eta Greenham Common

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Iker ezazu *Women for Life on Earth* (Lurreko Bizitzaren aldeko Emakumeak) ekimenak Erresuma Batuko politika nuklearrean izan zuen eragina. Zer aldaketa eragin zituzten emakume horiek? Zer adierazten du Bertolt Brechten poemak?

Etika

Hausnartzeko gaia: Greenham Common ekimeneko emakumeen konpromisoa. Zer arrisku pertsonali egin zieten aurre, eta zerk bultzatu zituen? Pentsamendua eta Etika al dira indarkeriaren zein gerren aurkako bi indar handiak? Zer iritzi duzu aurreko galderaren inguruan?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sor ezazu arma nuklearren aurkako emakumeen borroka eta martxa irudikatzen duen ikusizko instalazio bat. Zer material erabil ditzakezu emakume horien ausardia islatzeko? Diseina ezazu horma-irudi bat, Bertolt Brechten beste poema hau ilustratzeko:

Iristear den gerra ez da lehena izango. Izan da
lehenago ere gerra gehiago.
Azken gerra amaitu zenean, garaileak eta garaituak izan ziren.
Garaituen artean, herri xehea
goseak jota bizi zen. Garaileen arteko
herri xehea ere goseak jota bizi zen.
Bertolt Brecht (Itzulpena: Mario Unamuno)

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Borroken eraginari buruzko ikerlana:** Ikertzeko gaia: Greenham Commoneko emakumeen mugimendua, eta haren eragina Erresuma Handiok politika nuklearretan.
- **Konparazio historikoa:** Aztertze gaia: Brechten poema, militarismoaren aurkako borroka garaikideekin harremanetan jarrita.

Etika

- **Elkarrizketa-mahaia:** Hausnartzeko gaia: Greenham Commoneko emakumeek beren gain hartutako arrisku pertsonalak, eta bakeari egin zioten ekarpen etikoa.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Horma-irudi kolektiboa:** Taldean, horma-irudi bat osatzea, non Brechten poemaren zenbait bertso mugimendu antimilitaristaren irudi eta sinboloekin konbinatuta.

Testua: <https://www.antiwarsons.org/canzone.php?lang=it&id=8131>

https://www.hegoa.ehu.eus/mapa_paz/inglaterra.html

10. diapositiba. Vietnamgo Gerraren eragina iritzi publikoan

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Aztertzeko gaia: nola eragin zuen Vietnamgo Gerraren estaldura mediatikoak gatazkaren pertzepzio publikoan? Zer alde dago egungo estaldura mediatikoarekin?

Deskriba ezazu nola eragin zuen Estatu Batuetako eta Europako presio sozialak Vietnamdik tropak erretiratzeko erabakian.

Etika

Hausnartzeko gaia: iritzi publikoaren boterea gerra garaian. Bidezkoa al da gobernuek muzin egitea herritarren ahotsari?

Zure ustean, manifestazioak eta intsumisioa erresistentzia-modu baliozkoak izan al ziren Vietnamgo Gerraren aurrean? Arrazoi itzazu erantzunak.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sor ezazu protesta-kartel bat, Vietnamgo Gerraren aurkako mugimenduan oinarrituta. Zer kolore, sinbolo eta esaldi erabiliko zenituzke?

Sor ezazu propaganda militarren eta Vietnamgo soldaduen errealitatearen arteko tentsioa erakusten duen ilustrazio bat. Nola irudika zenitzake alde biak?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Analisi mediatikoa:** Iturri digitalak baliatuz, konpara itzazu Vietnamgo Gerraren eta gaur egungo gatazken estaldura mediatikoa.

Etika

- **Rol-jokoa, eztabaida publiko baten simulazioa:** Irudika ezazue soldaduak Vietnamdik erretiratzeari buruz bere garaian egin ziren eztabaidetako bat, ikasleen artean holako eta halako rolak esleitura: gobernuko kideak, aktibistak, komunikabideak.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

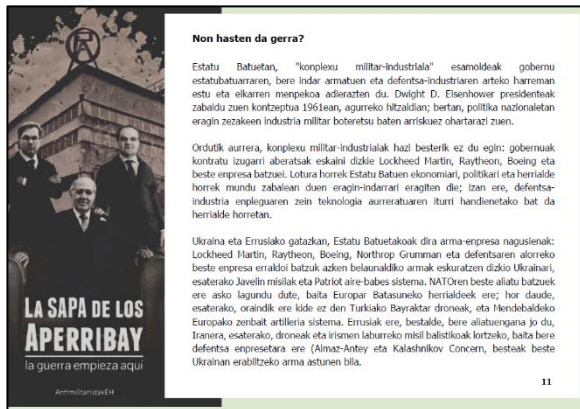
- **Protesta-kartela:** Diseinatu gerraren aurkako mugimenduetan oinarritutako posterrak, esaldi eta sinbolo zirraragarriak erabiliz.

Irudiak: Neskatoa ihesean napalmekin egindako eraso baten ondoren (@Nick Ut); Nguyen Ngoc Loan Hego Vietnamgo jenerala Viet Cong-eko soldadu bat exekutatzeko (@Eddie Adam).

<https://www.nytimes.com/es/2020/02/19/espanol/opinion/fotografia-tragedias.html>

https://historia.nationalgeographic.com.es/a/ejecucion-saigon-foto-guerra-vietnam-que-ganopulitzer_15070

11. diapositiba. Konplexu militar-industrialia eta gaur egungo gatazkak

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Deskriba ezazu nola eragin duen Estatu Batuetako konplexu militar-industrialak gaur egungo nazioarteko gatazketan, esaterako Ukraina eta Errusiaren artekoan.

Laminan ikus dezakezun liburuaren izenburuan hitz-joko bat ezkututzen (edo ageri) da. Zein da hitz-joko hori?, zer nolako harremana du hizpide duen familiarekin?

Etika

Hausnartzeko gaia: armak ekoizti eta merkaturatzearen ondorio etikoak. Zer dilema moral dakartza berekin armak ekoizteak eta merkaturatzeak?

Gerraren testuinguruan, bereizi al daitezke interes ekonomikoak eta humanitarioak? Kontraesanean al daude interes mota biak?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Egizu marrazki bat, SAPA arma-industriak egungo gatazketan izan dezakeen eragina irudikatzen.

Nola sinboliza zenitzake gerren atzean dauden interes ekonomikoak?

Diseina ezazu gobernuen eta arma-industriaren arteko interdependentzia islatuko duen kartel kritiko bat. Zer irudi erabiliko zenituzke?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Kasu-azterketa:** Aztertze gaia: konplexu militar-industrialak gaur egungo gatazketan (esaterako, Ukraina eta Errusia artekoan) duen eragina, datu ekonomiko eta politikoak baliatuta.
- **Eztabaida:** Eztabaidatzeko gaia: nola eragiten die gerra-ekonomiak erabaki politiko globalei?

Etika

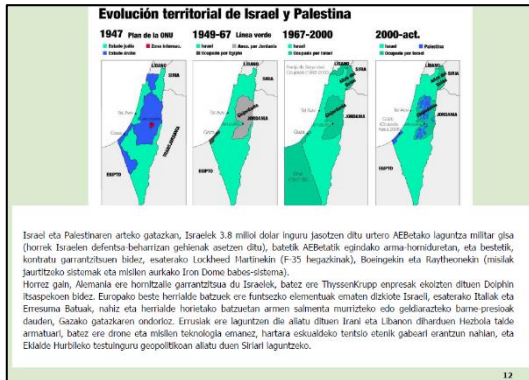
- **Hausnarketa:** Hausnartzeko gaia: etikoa al da ekonomia arma-industriaren mende egotea?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Kartel kritikoa:** Diseina ezazu arma-industriaren eta politikaren arteko harremanak ilustratuko dituen kartel bat, ikusizko metaforak baliatuz.

Irudia: <https://halabedi.eus/es/antonio-escalante-andoaingo-sapa-enpresa-militarrak-badaki-inpunitatea-duela/>

12. diapositiba. Genozidioa?

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Aztertze gaia: nola aldatu dira Palestinaren eta Israelen lurraldeak 1947tik hona? Zer faktore geopolitiko eta belikok eragin dute aldaketa horien gainean?

Deskriba itzazu lurralde-aldaketa horiek Palestina eta Israelgo populazioetan izan ituen ondorio demografiko eta sozial garrantzitsuenak.

Etika

Hausnartzeko gaia: zer inplikazio etiko dituzte Palestinako lurraldea murriztea ekarri duten erabaki politiko eta militarrek? Zer giza eskubide ukitzen dituzte erabaki horiek?

Nola jokatu beharko luke nazioarteko komunitateak Israel eta Palestinaren artekoa bezalako okupazio- eta lur-gabetze-gatazken aurrean? Zein printzipio etiko lehenetsi beharko liriteke negoziazioetan?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Azter itzazu mapak: nola eragiten dute koloreak eta konposizioak lurralde-gatazkan pertzepzioan? Zure ustez, zer mezu transmititzen da lurraldearen irudikapen grafikoaren bidez?

Israel eta Palestinaren egoerari buruzko artelan bat sortu beharko bazenu, nola irudikatuko zenuke lurralde-galera eta horrek herritarrengan duen eragina? Zer ikus-elementu erabiliko zenituzke bake-edo erresistentzia-mezuak helarazteko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Lurralde-analisia:** Aztertze gaia: nola aldatu dira Palestinaren eta Israelen mapak 1947tik hona? Jar itzazu harremanetan aldaketa horiek kausa eta ondorio sozialekin.
- **Eztabaida kritikoa:** Hausnartzeko gaia: egokia al da “genozidio” terminoa Palestina eta Israelen arteko gatazka deskribatzeko?

Etika

- **Talde-eztabaida:** Hausnartzeko gaia: Palestina eta Israelen arteko gatazkan urratutako giza eskubideak. Nola erantzun beharko luke nazioarteko komunitateak?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Artelan sinbolikoa:** Sor ezazu gatazkan pertsonen eguneroko bizimodua duen eragina adieraziko duen artelan bat.

irudia: <https://www.newtral.es/territorio-israel-palestina/20231010/>

Testua: <https://www.lamarea.com/2024/06/14/defensa-estrecha-lazos-comerciales-con-lockheed-martin-que-acaba-de-acordar-la-entrega-de-25-aviones-de-combate-a-israel/>

<https://www.europapress.es/internacional/noticia-israel-firma-acuerdo-eeuu-compra-25-cazas-35-20240604193903.html>

13. diapositiba. Onargariak al dira Heriotzaren Industriaren azokak?

Objeto del Contrato:	Suministro de 168 sistemas de misiles contra carro S
Descripción:	Según lo indicado en el PCAP
Valor estimado del contrato:	285.070.127,6 EUR.
Presupuesto base de licitación:	
Importe:	287.445.712 EUR.
Importe (sin impuestos):	237.558.439,67 EUR.
Clasificación CPV:	35622600 - Misiles guiados anticarro.
Plazo de Ejecución:	Del 30/11/2023 durante 55 Mes(es)
Lugar de ejecución:	Subentidad fraccional Madrid
Código de Subentidad fraccional:	ES200

Defentsa-azokak?
Informazio gehiago hemen

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer nolako rola dute defentsa-azokek ekonomia globalean? Zein herrialde izaten dira gehien erosten eta saltzen dutenak azoka horietan?

Aztertze gaia: gobernu eta enpresen partaidetzak arma-industrian, nola eragin diezaieke nazioarteko harremanei eta egonkortasun geopolitikoari?

Etika

Zure ustean, etikoa al da nazioarteko azoketan armak promozionatu eta saltzea? Hausnar ezazu horrek mundu-bakearen gainean izan ditzakeen ondorioen gainean.

Gobernuek murriztu egin beharko ote lukete beren partaidetza defentsa-industrian? Azal ezazu zergatik, eta zer eragin izan dezakeen horrek gizartean.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begiratu irudia eta hausnartu argazkigintzak arma-industria irudikatze duen balioaz. Zer ikusizko mezu transmititzen du irudiak armamentismoari buruz, eta nola berrinterpretate liteke ikuspegi kritikoa transmititzeko?

Arma-industriaren ondorioez kontzientziatzeko ikusizko kanpaina bat sortu beharko bazenu, zer elementu ikusizko eta sinbologia erabiliko zenituzke jendearen arreta erakartzeko, eta jendeagan nolabaiteko inpartua eragiteko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Ikerlan ekonomikoa:** Aztertze gaia: defentsa-azokek ekonomia globalean jokatzen dten rola, eta horrek dituen inplikazio geopolitikoak.
- **Eragile nagusien azterketa:** Identifika itzazu azoka horietan arma gehien erosten eta saltzen dituzten herrialdeak.

Etika

- **Eztabaida etikoa:** Hausnartzeko gaia: nazioarteko azoketan armak erakutsi eta promozionatzearen ondorioak.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Ikusizko kanpaina:** Diseina ezazu arma-industria kritikatu duen eta bakearen aldeko alternatibak sustatu dituen poster bat.

Irudia: <https://es.euronews.com/video/2024/06/17/inaugurada-en-francia-la-exposicion-de-armas-eurosatory-la-mas-grande-del-mundo>

Testua: <https://www.nferias.com/defensa/>

14. diapositiba. Kolaborazio publiko eza Heriotzaren Industriarekin Emakumeak gerren aurka

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zenbateko garrantzia du politika publikoek arma-industriarekin lankidetzan aritzear uko egiteak, garapen iraunkorra eraikitzeko orduan? Zer eragin izan dezake erabaki horrek gizartean? Iker eta azter ezazu zenbait mugimendu sozialek —esaterako Emakumeok Gerraren Aurka / Mujeres Contra la Guerra— bideratutako protestek gobernu-politiken eragiteko duten gaitasuna. Nola eragin dezakete mugimendu horiek ekonomia eta politikaren alorretan?

Etika

Etikoa al da sektore publikoak zuzenean edo zeharka arma-ekoizpena finantzatzea? Hausnartzeko gaia: industria militarri laguntzeko funts publikoen erabilerak berekin dakartzan dilema etikoak. Zer printzipio etiko defendatzen ditu irudian aipatzen den legeak? Nola laguntzen diete ekimen horiek justizia soziala eta bakea sustatzen?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begiratu arretaz diapositiban ageri diren ikus-elementuak. Nola transmititzen da armen aurkako mezua konposizio bisualaren bidez? Zer ondorio ditu zuri-beltzaren eta objektuen erabilerak irudian? Diseinatu kartel alternatibo bat, heriotzaren industriari lankidetzara publikoa ukatzearen alde. Zer kolore, sinbolo eta konposizio erabiliko zenituzke arma-ekoizpenaren aurkako mezua sendotzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Tokiko ikerlana:** Aztertze gaia: euskal erakundeek industria militarrean duten inplikazioa eta jarduera horri bila dakizkikeen alternatiba etikoak.

Etika

- **Hausnarketa-foroa:** Eztatadatzeko gaia: gobernuak zein herritarrek arma-industriaren finantzaketari uko egiteko duten erantzukizun etikoa.

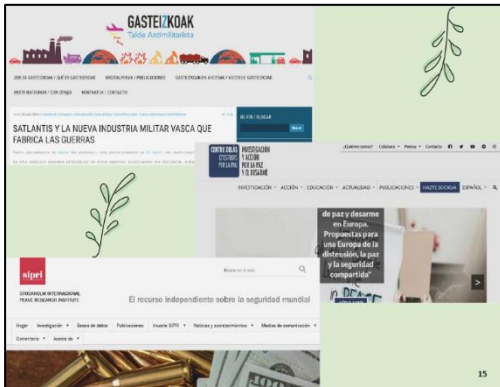
Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Kartel alternatiboa:** Diseina ezazu kusizko kanpaina bat heriotzaren industriarekiko lankidetzara publikorik eza sustatzeko, kolore eta sinbolo zirrargarriak erabiliz.

Irudiak: Juanjo Celorio. Emakumeok Gerraren Aurka (EGA), Eusko Jaularitzaren aurrean

Testua: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2024-4866

15. diapositiba. SIPRI, CENTRE DELÀS, GASTEIZKOAK...: IKERKETA-EGINTZA ANTIMILITARISTA ETA PAZIFISTA

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zein da SIPRI, Centre Delàs eta antzeko erakundeen zeregina industria militararekin eta armagabetezarekin lotutako informazioaren azterketan eta zabalkundeetan? Nola eragiten du erakunde horien lanak erabaki politikoetan?

Aztertzeko gaia: tokiko ekimen antimilitaristek — esaterako, Gasteizkoak— bakearen aldeko mugimendu global baten osaerari egiten dioten ekarpena. Zein zailtasun nagusiri egiten diete aurre?

Etika

Zer dilema etiko planteatzen dituzte tokiko enpresek —esaterako, SAtlantis enpresak— teknologia militarra garatu eta merkaturatzen dutenean? Zer erantzukizun du gizarte zibilak egoera horretan? Hausnartzeko gaia: armagabetearen aldeko ikerketa-- eta ekintza-lana egitearen garrantzia. Zergatik da garrantzitsua ikuspegi etiko batetik gatazka armaturik gabeko mundu bat sustatzea?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begiratu arretaz diapositibaren ikus-elementuak. Zure ustez, zer eragin dute mezu antimilitarista eta pazifistaren komunikazioan erabiliko irudi eta sinboloek? Zure ustez, zergatik hautatu dira elementu horiek diapositibaren diseinuan?

Diseina ezazu kartel bat, SIPRI, Centre Delàs, Gasteizkoak eta antzeko erakundeen arteko lankidetzari irudikatzen duena, armagabetea eta bakea sustatzeko. Zer kolore, sinbolo eta mezu erabiliko zenituzke erakunde horien lanaren garrantzia nabarmentzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Kasu-ikerketa:**

Ikertzeko gaia: SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute), Centre Delàs eta antzeko erakundeen lana, eta lan horrek armagabetearen sustapenean duten eragina.

Taldeka, identifika ezazue erakunde horiek gatazka armatuak edo gastu militarra aztertzen edo salatzen lagundu duten kasu jakin bat, eta azal ezazu horren gaineko ikerlanaren emaitza ikaskideen aurrean.

- **Tokiko ekimenen mapagintza:**

Aztertzeko gaia: Gasteizkoak erakundearen rola tokiko mugimendu antimilitaristan. Informazio horrekin, osa ezazu mapa bat, bakearen alde diharduten talde lokalen eta globalen arteko konexioak eta harremanak erakusten dituena.

Etika

- **Dilema etikoak ikerlan eta egintza antimilitaristan:**

Hausnartzeko gaiak: Zer erronkei egiten diete aurre erakunde horiek, interes ekonomiko eta politiko globalen aurka egiten dutenean? Etikoa al da gobernu jakin batzuek ekimen antimilitaristak alde egitea eta, aldi berean, arma-industriari parte hartzen jarraitzea?

- **Eztabaida etikoa:**

Rol-jokoa: rol desberdinak ikaskideen artean banatuta (gobernuaren ordezkariak, arma-enpresen ordezkariak, eta ekintzaile pazifistak), eztabaidatu industria militarrek munduko bakean duen eraginari buruz.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Kartel kolaboratiboa:**

Diseina ezazu kartel bat, SIPRI, Centre Delàs, Gasteizkoak eta antzeko erakundeen arteko lankidetzaren irudikatzen duena, bakearen, justiziaren eta armagabetzearen aldeko sinboloak erabilita.

- **Instalazio artistikoa:**

Ikus-elementuak eta testuak uztartuta, sortu mugimendu antimilitaristaren ahaleginen inguruko instalazio bat. Adibidez, gastu militarrei buruzko datuak objektu sinbolikoen (txanponak, kartoizko armak, etab.) bidez irudikatuta.

- **Infografia:**

Diseinatu infografia bat diseinatzea, erakunde horien lanak gatazka armatuen murrizketan duen eragina azaltzeko, kolore eta grafiko deigarriak erabiliz.

irudiak: <https://gasteizkoak.org/> <https://centredelas.org/> <https://www.sipri.org/>

16. diapositiba: Bakerako Giza Eskubidea

Bigarrenik, Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalak berak, 28. artikuluan, oinarri oso garrantzitsua ematen du bakerako eskubidea giza eskubide gisa aitortzen duela baieztatzeko. Hauxe dio artikuluko horrek: "Pertsona orok du eskubidea halako ordena sozial eta nazioartekoa ezar dadin, non Aldarrikapen honetan adierazitako eskubide eta askatasunak era eraginkorren garatuko diren".

Bakerako Giza Eskubidearen Aldarrikapen Unibertsala

1. artikulua. - Titularrak

1. Pertsonak, taldeak eta herriek bake zuzen eta iraunkorra izateko eskubide besterenezina dute. Bakea da mundu osorako onartutako giza eskubide guztiak balitzeko baldintza, baita garapenerako eta ingurumenerako eskubideak ere.

2. Bakerako giza eskubidea besterenezin, unibertsal eta zatiezina da, beste eskubide batzuekin harremanetan dago, eta horiek elkarrenpekitasunezko harremanak ditu. Bakerako giza eskubidea inolako berezikeriarik zein diskriminaziorik gabe ezarri behar da.

16

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer eginkizun du Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalak bakearen sustapenean? Azter ezazu nola eragin dezakeen dokumentu horrek gatazken konponbidean.

Zer lotura ditu bakerako eskubideak beste giza eskubide batzuekin, esaterako garapenerako edo ingurumenerako eskubideekin?

Etika

Hausnartzeko gaia: zer nolako garrantzia du bakerako eskubidea giza eskubide besterenezina izateak? Zer oztopo daude eskubide hori mundu zabalean bermatu ahal izateko?

Nola lagundu dezakegu, gizabanako eta gizarte gisa, bakerako eskubidea lortzeko lanean?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Sor ezazu bakerako eskubidea eta horrek gizateriarentzat duen garrantzia islatzen duen artelan bat. Material birziklatuak erabil ditzakezu lan hori osatzeko.

Sortu horma-irudi kolektibo bat: taldeko kide bakoitzak Giza Eskubideen Aldarrikapena bakearekin lotutako testu-zati bat irudika dezake.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Adituen mahaia:** Ikertzeko gaia: bakerako eskubidea eta haren harremana beste giza eskubide batzuekin. Ikerlanaren emaitzak ikaskideen aurrean azalduko dira.

Etika

- **Gutun bat etorkizuneko belaunaldientzat:** Idatzi mezuak etorkizuneko belaunaldiei, bakerako eskubidea bermatzeko modu posiblei buruz.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

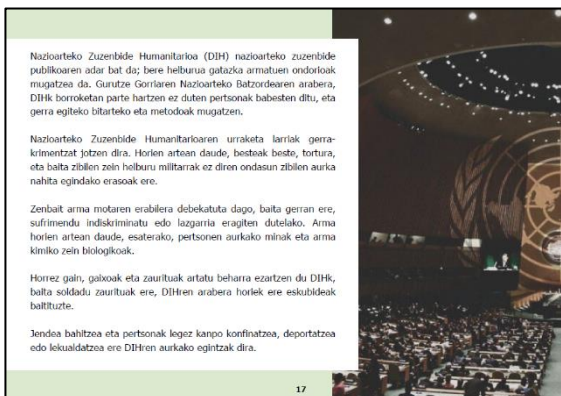
- **Horma-irudi kolektiboa:** Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalaren eta bakearen arteko harremana islatuko duen horma-irudi bat osatzea.

Bideoa: <https://www.youtube.com/watch?v=rdID5cR6prk>

Testua: <https://www.un.org/es/about-us/un-charter/full-text>

<http://aedidh.org/wp-content/uploads/2019/07/Declaraci%C3%B3n-Universal-DHP-14.7.19.pdf>

17. diapositiba. Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioa (NZH)

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Deskriba ezazu Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioaren (NZH) xedea. Nola saiatzen da gatazka armatuen ondorioak mugatzen, murrizten?

Azter ezazu duela gutxi gertatutako Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioa urratzearen adibide bat. Nola aplikatu izan da kasu horretan nazioarteko justizia?

Etika

Hausnartzeko gaia: NZHk gerran giza eskubideak babesteko duen garrantzia. Zergatik da funtsezkoa NZH betetzea?

Zure sutean, ekidin al daiteke gatazkan dauden aldeek NZH urratzea? Zer oztopo daude horretarako?

Hezkuntza artistikoa, plastikoa eta ikusizkoa:

Sor ezazu NZHk zibilen babesean duen eragina sinbolizatzen duen ikus-adierazpen bat. Erabili itzazu horretarako bakea eta justizia irudikatzen dituzten sinboloak.

Egizu komiki bat, non NZHk pertsonak babesten dituen gatazka-egoeraren bat islatzen den. Nola adieraz zenezake arau horiek errespetatzearen eta urratzearen arteko aldea?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Kasu-azterketa:** Ikertzeko gaia: NZHren arauak urratu diren duela gutxiko gatazkaren bat, adibidez, Siria edo Ukrainakoa. Prestatu kasu horren inplikazio legal eta humanitarioei buruzko aurkezpen bat.

Etika

- **Rol-jokoa:** Nazioarteko auzitegi bat simulatuko dute ikasleek, non NZHren urraketa bat epaituko baten. Ikasleek rol desberdinak jokatuko dituzte: abokatuak, epaileak eta lekukoak.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Komiki narratiboa:** NZHren garrantzia islatzen duen komiki bat diseinatzea, NZHk gatazka-eremuetan pertsonak nola babes ditzakeen erakusteko.

Testua: <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/es/assets/files/other/dih.es.pdf>

18. diapositiba. Nazio Batuen (NBE) Segurtasun Kontseilua

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zure ustez, zergatik dute beto-ahalmena Segurtasun Kontseiluko bost kide iraunkorrek? Zer abantaila eta desabantaila ditu sistema horrek munduko bakearen inguruan?

Zure ustean, zer irizpide hartu beharko lirateke kontuan Segurtasun Kontseiluko 10 kide ez-iraunkorrek aukeratzeko?

Etika

Bidezkoa al da Nazio Batuen (NBE) Segurtasun Kontseiluan herrialde jakin batzuek gainerakoek baino botere gehiago izatea? Zure ustez, nola antolatu beharko litzateke ordezkari nazioarteko erakundeetan, ordezkari hori bidezkoagoa izan dadin?

Zer ondorio etiko ditu beto-ahalmenak gatazka armatu zein giza eskubideei buruzko erabakiak hartzerakoan?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begira ezazu arretaz Segurtasun Kontseiluaren irudia, eta erreparatu bertan aulkiak antolatzeko moduari. Zer sinbolismo egon daiteke aretoa antolatzeko moduan eta kideen banaketan?

Nola irudikatuko zenuke erraz ikusteko moduan beto-ahalmenaren ideia? Sor ezazu zirriborro bat, edo deskriba ezazu artelan baten bidez nola adieraziko zenukeen ideia hori.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Rol-jokoa, Nazio Batuen Segurtasun Kontseilua:** Ikaskideen artean rolak banatuta (NBEren Segurtasun Kontseiluko kide iraunkorrek batetik, ez iraunkorrek bestetik), simulatu gaur egungo gatazka jakinen bati buruzko ebazpena eztabaidatzeko saioa.

Etika

- **Eztabaida kritikoa:** Hausnartzeko gaia: beto-ahalmenaren inplikazio etikoak, eta nazioarteko erakundeetan ordezkari bidezkoagoa osatzeko alternatibak proposamena.

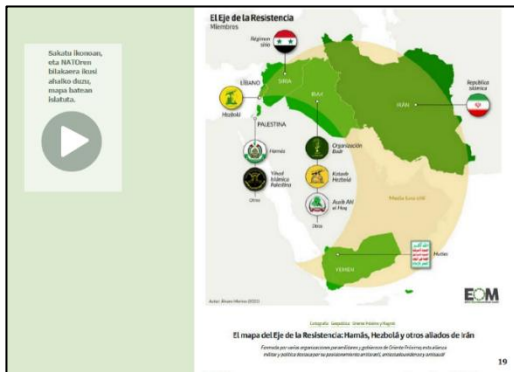
Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Infografia:** Infografia bat osatzea, Segurtasun Kontseiluaren funtzionamendua eta horren mugak azalduko dituen.

Irudia: Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluaren bilera.

Testua: Geuk egina.

19. diapositiba. NATO, batetik; “Gaizkiaren Ardatza” edo “Erresistentziaren Ardatza”, bestetik

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zein faktore historikok eta geopolitikok lagundu dute Erresistentziaren Ardatza eta itun horrek Iranekin duen harremana eratzten? Azal ezazu ardatz horretan dauden herrialdeek Ekialde Hurbilean duten garrantzia.

Zure ustean, nola eragin du NATOren hedapenak Erresistentziaren Ardatza delakoaren eraketan? Konpara itzazu bi koalizioen motibazio politikoak.

Etika

Ikuspegi etiko batetik, nola justifika liteke Erresistentziaren Ardatza bezalako aliantzak egotea? Zer dilema moral pizten ditu era horretako itunak egoteak berak?

Etikoa al da talde edo herrialde jakin batzuk delako Gaizkiaren Ardatz baten kideztat jotzea? Egin gogoeta etiketa mota horiek bizikidetzan eta munduko bakean dituzten ondorioei buruz.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Aztertu arretaz maparen diseinua. Zer elementu grafiko erabiltzen dira Erresistentziaren Ardatzaren eragin-eremuak nabarmentzeko, eta zer nolako inpaktu bisuala du diseinu horrek?

Nola irudikatuko zenuke grafikoki NATOren eta Erresistentziaren Ardatzaren arteko botere-harremana gatazka, erraz ikusteko modu objektibo batean transmititzeko? Azal ezazu zure diseinu-proposamena.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Blokeen arteko konparazioa:** Aztertzeko gaia: NATOk Erresistentziaren Ardatzaren aurrean dituen estrategiak. Adierazi NATOren motibazioak kontzeptu-mapa batean.

Etika

- **Hausnarketa etikoa:** Eztabaidatzeko gaia: bidezkoa al da herrialde jakin batzuk Gaizkiaren Ardatz delako baten kide gisa etiketatzea?, ez al du horrek tentsioa areagotzen laguntzen?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Mapagintza:** NATOren eragin-eremuak eta Erresistentziaren Ardatza grafikoki irudikatuko dituen mapa bat sortzea, botere eta erresistentzia sinboloak nabarmenduz.

Irudia: <https://elordenmundial.com/mapas-y-graficos/eje-resistencia-hamas-iran/>

Bideoa: <https://www.youtube.com/watch?v=IhhCspP7d64>

20. diapositiba. Heriotza eta bakea gerra-lubakietan

[...] Itotzen ari zela oharatu nintzen.

Ametsero, ahalke,
laguntza eske dakusat, hilzorrian.

Zuk zeuk ere, ametsetan,
jaurti genuen gardiaran atzetik oinez zoazela,
haren begiak zirela zintzen,
deabru akituaren haren aurpegi eroria ikusiko bazenu:
haren bilaka gabotik, ezta! bakiltzeko, odola ahotik borborka,
mirritsa bezain liza.

Hizkuntza erugabeetako zauri sendaezinen gorbitxoak bezain mikatz.
Lagan, ez zenieko ospe eta loria egaritz dagoen mutikoei
horren sutuki gezur zahar hura sinetsaraziko: "*Dulce et decorum
est
pro patria mori*".

Dulce et Decorum est poemaren zati bat. Wilfred Owen soldadua ikatzi zuen. Antzinako Horazio poetaren esaldi ospetsu hau kritikatu asmoz: "Gozo eta ederra da, ohorea, aberikaren alde hitza". Esaldi hori eruz balaitu izan da gerran —berezi Lehen Mundu Gerran— gaitzen mobilizazioa justifikatzeko.

Itzulpena: Gotzon Barandiaran, [estika honetan](#)

GABONETAKO SU-ETENA
Horrela daitzen zaio 1914ko
Eguberri inguruan, Munduko Lehen
Gerran, mendebaldeko frontean gertatu
ziren su-eten ez ofizial sorta bati.

20

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zein gertakari historiko erakusten du Gabonetako su-etenaren irudiak? Azal ezazu gertakari horren testuingurua, eta Lehen Mundu Gerran izan zuen garrantzia. Nola eragin zion lubaki-gerrak soldaduek Lehen Mundu Gerran izan zuten esperientziaren pertzepzioari? Jar itzazu harremanetan pertzepzio hori gerraren ondorio psikologiko eta sozialekin.

Etika

Zer dilema etiko sortzen dira *Dulce et Decorum est* poemaren laburpenean aipatzen diren gerra-izugarrikerien deskribapenetik? Ba al da halako moldeetan garatzen den gerra justifikatzerik? Zer mezu transmititzen du Gabonetako su-etenak, gizakiek gerraren erdian bakea bilatzeko duten gaitasunari buruz? Hausnartzeko gaia: elkarrizketaren eta gizatasunaren balioa, indarkeriaren aurrean.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Ikus ezazu Gabonetako su-etenaren irudiaren konposizioa. Zer ikus-elementu erabiltzen dira gerraren erdian bake-mezu bat helarazteko? Nola islatzen du argazkiak gatazkaren etenaldia? Sor ezazu ilustrazio bat, lubakietan heriotzaren eta bakearen arteko kontrastea irudikatzen duena, oinarri hartuta Gabonetako su-etena bera, eta hari buruzko olerkiaren bertsoak. Nola transmiti ditzakezu gerraren basakeria, batetik, eta bakearen itxaropena, bestetik?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Narratiba historikoa:** Idatzi Lehen Mundu Gerrako lubakietan dagoen soldadu baten kronika, Gabonetako su-etena nabarmenduz.

Etika

- **Poema dialogikoa:** Irakurri *Dulce et Decorum est* eta beste gerra-poema batzuk, hausnartu hori den mezuari buruz, eta idatzi erantzun poetikoak, bake-ikuspegi batetik abiatuta.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Kontraste-ilustrazioa:** Sortu ilustrazioa bat, lubakietako bizitza gordinaren eta Gabonetako su-etenaren itxaropenaren arteko kontrastea alderatzen dituen.

Irudia: A. C. Michael / The illustrated London News in

https://historia.nationalgeographic.com.es/a/tregua-navidad-primer-guerra-mundial_8801

Testua: <https://alphahistory.com/worldwar1/dulce-et-decorum-est-wilfred-owen/>

21. diapositiba. GERRARIK EZ

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zein da Gerrarik Ez bezalako mugimendu pazifisten esanahi historikoa, munduko gatazka armatuen testuinguruan? Zer beste mugimendu antimilitarista ezagutzen duzu? Aztertze gaia: irudian aipatutako gatazken kausak eta ondorioak. Zure ustez, "Gerrarik Ez" eta antzeko mugimenduek nola eragin dezakete gatazka horien konponbidean?

Etika

Zer balio etiko sustatzen ditu Gerrarik Ez mugimenduak? Zergatik uste duzu antimilitarismoa eta bakea printzipio etiko garrantzitsuak direla gizartearentzat?

Hausnartzeko gaia: herritarrek "Gerrarik Ez" eta horren antzeko mugimenduetan duten zeregina. Zenbateraino da pertsonen erantzukizun etikoa gerraren aurka egitea?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Aztertze gaia: "Gerrarik Ez" kanpainako irudien eta sinboloen erabilera. Nola laguntzen dute elementu horiek mezu antimilitarista bat transmititzen?

Sortu "Gerrarik Ez" ideia irudikatuko duen kartel bat. Zer kolore, irudi eta mezu erabiliko zenituzke jendearen arreta bereganatzeko eta bake-mezu bat helarazteko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Mugimendu pazifisten historia:** Ikertze gaia: Gerrarik Ez eta beste mugimendu batzuek gure garaian duten eragina. Osa ezazu horma-irudi kronologiko bat.

Etika

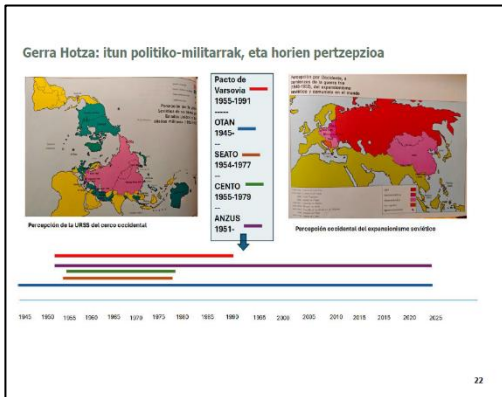
- **Herritarrei dagokien erantzukizuna:** Taldeka, hausnartzeko gaia: herritarrek mugimendu pazifistetan duten eginkizun etikoa.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Kartel antimilitaristak:** Gerrarik Ez mugimenduak sustatutako kanpainan oinarritutako kartel bat diseinatzea, bakearen eta antimilitarismoaren balioak nabarmenduz.

irudia: Juanjo Celorio.

22. diapositiba. Blokeak Gerra Hotzaren garaian

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer ziren, jatorri batean, Varsoviako Ituna eta NATO? Azaldu zergatik estu ziren itun horiek Gerra Hotzaren garaian, bai eta horretan lagundu zuen testuinguru historikoa ere.

Aztertze gaia: Gerra Hotzaren garaian, nola eragin zuen "inguratzearen" pertzepzioak (beste blokearen hedapenarenak, alegia) o Estatu Batuen eta SESBen nazioarteko politiketan? Zer eginkizun izan zuten itun militarrek testuinguru horretan?

Etika

Zein dilema etiko pizten ditu herrialdeak bloke militarren bidez beren interesak babesteko elkartzeko politikak? Hausnartzeko gaia: nola eragin zezaketen itun horiek munduko egonkortasunean? Zure ustean, itun militar horiek Gerra Hotzaren garaian bakeari edo gatazkari eusten lagundu zioten? Justifikatu zure erantzuna, egoera hark ukitu zituen herrialdeen gaineko segurtasunaren gaineko ondorioak aintzat hartuta.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begiratu arretaz Gerra Hotzaren garaiko itun militarren mapak. Mapetan, nola irudikatzen da bloke bakoitzak duen eragina? Zer kolore edo sinbologia erabiltzen dira botere-banaketa islatzeko? Sor ezazu ikus-irudikapen bat, Gerra Hotzaren garaian munduko herrialdeen banaketa erakusten eta itun militarren eragina islatzen duena. Zer ikus-elementu erabiliko zenituzke tentsioa eta banaketa globala sinbolizatzen?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Mapa-analisia:** Aztertu NATOren eta Varsoviako Itunaren eragin-guneen mapak, eta identifikatu bloke bien arteko tentsioak.

Etika

- **Dilema etikoa:** Hausnartzeko gaia: itun militarrek bakeari eusten laguntzen al dute benetan, edo gatazkak betiereko iraunarazten?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Mapa artistikoa:** Sortu mapa bat sinboloen bitartez, sortu Gerra Hotzaren garaiko banaketa eta tentsioak islatuko dituen mapa bat.

Irudiak: <https://www.bridgemanimages.com/en/noartistknown/map-of-europe-in-1945/nomedium/asset/1728546>

23. diapositiba. Gerra emakumeen aurka

Gerra emakumeen aurka

Lehen Mundu Gerra. Women's International League for Peace and Freedom (WILPF): 1913an sortu zuten erakundea emakume talde batak, gerra nola gaitzerazi eta bakea nola sustatu eztabaidatzeko. Hegen bidu zituzten. Emakume horietako asko gatazka eragin zuen nazionalismoaren eta militarismoaren aurka zeuden. WILPF indarrean gaur egun ere, eta irmagabotzearen, justizia sozialaren eta enziklo alorretan dihardu.

Bigarren Mundu Gerra. Bakearen aldeko Mugimenduko Amak: Europaiko hainbat herrialdeetan eta Estatu Batuetan emakume taldeak antolatuta ziren, berziki emak: osatuak, bake adinean eta eskubide militarreko gaitzearen alde. Emakume horiek furtsezko lana egin zuten biktimei eta errefuxiatuei laguntzeko sareei eusteko zereginetan. WILPFek ere presentzia handia izan zuen aldi horretan, nahiz erregimen autoritarioen pean zeuden herrialde batzuetan errepresio jasau.

Gerra Hotzaren garaia. Greenham Common Women's Peace Camp: 1981ean, emakume britainiar talde batek kanpamendu bat ezarri zuen AEBetako misil nuklearrak hartzen zituen Greenham Common izaneko aire-basaren ondoan. Bakearen aldeko Emakumeak (Women Strike for Peace, WSP) 1961ean sortutako mugimendu estatubatuarra izan zen, arma-eskudaren eta Estatu Batuek Vietnamen aritzearen aurka protestatzeko.

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer rol bete zuen Women 's International League for Peace and Freedom (WILPF, Bakearen eta Askatasunaren aldeko Emakumeen Nazioarteko Liga euskaraz) erakundeak Lehen Mundu Gerran? Zer nolako jarduera eta ekimenak bideratu zituzten?

Nola eragin zuten emakumeen mugimendu bakezaleek —Greenham Commoneko kanpamentuek, esaterako—, Gerra Hotzaren garaiko niritzi publikoan?

Etika

Zergatik da garrantzitsua emakumeen papera mugimendu bakezalee eta pazifistetan; nola lagundu dute emakumeek gerra arbuiztzen?

Zer erronka etikori egin behar izan zieten aurre testuan aipatutako etapa historikoetan militarizazioaren aurka agertu ziren emakumeek?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Gerraren aurka agertzen diren emakumeen irudietatik abiatuta, nola irudika zenezake ikus-molderen batean militarismoak eguneroko bizitzan duen eragina?

Zer ikus-elementu erabil litezke emakumeek XX. mendean bakearen aldeko mugimenduetan egindako erresistentzia baketsuaren mezua helarazteko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Mugimenduen azterketa:** Ikertzeko gaia: Women 's International League for Peace and Freedom eta Greenham Commonek mugimenduek izandako eragina, bakoitzak bere testuinguru historikoan.

Etika

- **Elkarrizketa-mahaia:** Hausnartzeko gaia: emakume pazifistek testuinguru militarizatueta aurre egin beharreko erronka etikoak.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Ikus-adierazpena:** Diseina ezazu militarismoak emakumeen eguneroko bizimodua duen eragina adieraziko duen artelan bat.

Irudia: <https://fabricadelamemoria.com/mujeres-cientificas-que-no-aparecen-en-los-manuales-un-ejemplo-alice-hamilton/>

Testua: https://seipaz.org/wp-content/uploads/C.9-GeneracionesWILPF-1.pdf?utm_source=chatgpt.com

24. diapositiba. Emakumeak gerren aurka

Emakumeak gerren aurka

Balkanetako gerrak. Beltzez Jantzitako Emakumeak: 1991ean Belgraden eratu zen, Jugoslavia ohiko gerretako ankerkerien kontra protestan.

GAUR EGUN INDARREAN DAIREN GATAZKAK

Ukraina/Errusia gerra (2022-gaur egun) Errusiar Emakumeak Gerraren Aurka: Errusian sortu zen mugimendua, Ukrainaren inbasioaren aurka protestatzeko asmoz. Emakume horiek manifestazioak egin dituzte, sarri askotan gobernuaren errepresioari aurre eginez. Ukrainako Bakearen aldeko Emakumeak: Ukrainako zenbait emakume-talde aldarrak egin dute desarmaren eta gatazka modu baketsuan konpontzearen alde.

Afrikako gerrak. Women for Peace Network (WPN): emakume afrikarren zenbait erakunde (esaterako, Liberian Leymah Gbowee buru zuena) berebiziko garrantzia izan dute Liberiako gatazka zibilaren konponbidean. FEMNET (African Women 's Development and Communication Network; Afrikako Emakumeen Garapenaren eta komunikazioaren aldeko Sarea, euskaraz): sare honek bakerako delak egin ditu eta Afrikako hainbat herrialdeetako gatazka armatuak galtzetsi, gerrak emakumeengan eta haurrengan duen eragina nabarmenduta.

24

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia
Balkanetako Gerretan, zertan aritu ziren Beltzezko Emakumeek, eta zer eragin izan zuten iritzi publikoan, gatazka horien inguruan?

Nola egin diete aurre emakume-taldeen Ukraina, Palestina eta Afrikako hainbat lekutako okupazio eta gatazka armatuei? Konpara itzazu haien ekintza eta helburuak.

Etika

Zergatik da garrantzitsua emakumeen aktibismoa gerra-testuinguruetan? Hausnartzeko gaia: indarkeriaren aurkako borrokaren inplikazio etikoak.

Zer erronka etikoei egiten diete aurre okupazio militarren eta giza eskubideen urraketen aurka protestan diharduten emakumeek, borroka horietako bakoitzaren testuinguruan?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Gerraren aurka protestan ari diren emakumeen irudia oinarri hartuta, nola adieraz zenezake gerrak emakumeengan eta haurrengan duen inpaktu emozionala?

Zein ikus-elementu (kolore, sinbolo zein konposizio) erabiliko zenituzke deskribatutako gatazketan emakumeek bakearen alde egiten duten borroka nabarmentzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Konparazio historikoa:** Aztertze gaia: nola eragin dute Beltzezko Emakumeek eta beste talde batzuek Balkanetako, Palestinako eta Ukrainako gatazka armatuetan?

Etika

- **Saiakera etikoa:** Idatz ezazu emakumeen aktibismoak gerra-testuinguruetan duen garrantziari buruzko testu bat, gaiaren inguruan hausnartu duzunean oinarrituta.

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Horma-irudi kolektiboa:** Osa ezazue horma-irudi bat, emakumeek hainbat testuinguru historikotan bakearen alde egiten duten borroka irudikatuko duena.

Testua:

https://es.wikipedia.org/wiki/Mujeres_de_Negro?utm_source=chatgpt.com

https://es.wikipedia.org/wiki/Resistencia_Feminista_Anti-guerra?utm_source=chatgpt.com

https://www.unwomen.org/es/noticias/reportaje/2022/09/las-mujeres-huyen-y-muestran-su-solidaridad-a-medida-que-la-guerra-devasta-ucrania?utm_source=chatgpt.com

25. diapositiba. Feminismoa gerren aurka

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer nolako harremana dago "genozidio" kontzeptuaren eta Gazako egoeraren artean? Azal itzazu gatazkaren arrazoiak eta Gazako biztanleentzat dituen ondorioak. Zergatik nahasten da mugimendu feminista Gazako gatazkan eta gisako beste batzuetan? Aztertze gaia: emakumeek gerra-testuinguruetan eta giza eskubideen aldeko borrokan duten zeregina.

Etika

Zer esan nahi du —hala baitio laminak— Gazako gatazkaren amaiera "auzi feminista" izateak? Hausnartzeko gaia: baieztapen hori justifikatzen duten printzipio etikoak. Zer erantzukizun dagokio nazioarteko komunitateari gatazka-guneetan (Gazan, esaterako) emakumeen eskubideak babesteko zereginean?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

Begiratu arretaz irudiak. Zer ikus-elementuk islatzen dute emakumeen erresistentzia eta sufrimendua Gazan? Deskriba ezazu irudi horien eragina ikusleengan.

Nola irudikatuko zenuke artistikoki "Feminismoa gerren aurka" kontzeptua, koloreak eta sinboloak erabiliz? Zer mezu islatzen saiatuko zinateke?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Gazako gatazka:** Ikertze gaia: feminismoak Gazako giza eskubideen urraketak salatzeke egiten duen lana.

Etika

- **Hausnarketa etikoa:** Hausnartzeko gaia: "Gazako gatazkaren amaiera auzi feminista da" baieztapena; zer esan nahi du?

Hezkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa:

- **Artelan sinbolikoa:** Sor ezazu "Feminismoa gerraren aurka" kontzeptuaren ikus-irudikapena, erresistentzia-kolore eta -sinboloak erabiliz.

Irudia: <https://bdsmovement.net/es/news/poner-fin-al-genocidioengaza-una-cuesti%C3%B3n-feminista-convocatoria-por-parte-de-las-mujeres>

26. diapositiba. Banka armatua

"Banka Armatu" esamoldearekin izendatzen dira armagintzan inbertitzen duten finantza-erakundeak, dela armak ekoizten dituzten enpresak finantzaturik, dela sektore hori lotutako finantza-produktuak merkaturaturik. Erakunde horiek armak fabrikatu eta esportatzera bideratzen dituzte. Funtsean, haiako moduan non, zeharka bada ere, gatazka armatuak irabazteko, giza eskubideak urratzen eta mundua ezegonkortzen laguntzen dute.

Banka Armatuaren aurkako kanpaina Espainiako hainbat erakunde bideratzen dute, bestak beste hauek: Centre Delas d'Estudis per la Pau, SETEM, Justicia y Paz. Bankuek armetan egindako inbertsioei buruzko urteko bostenak argitaratzen dituzte, adibidez, "BBVA y Santander financian armis nucleares" izenekoak, gaztelaniaz (BBVAK eta Santander Bankuak arma nuklearrak finantzatzen dituzte).

Kanpaina horretan, banku inplikatuak akziozuen batzarretan egiteko ekintzak antolatzen dituzte, hala nola esku-hartze publikoak, armen finantzaketan duten rola salatzeak.

¿Sabes que inberten en empresas de armas? ¿Te da tanta rabia como a nosotros?

Banka Armatuaren kontrako Intsumisio-mugimendu bat ere sortu izan da, arma-industria babesten duen finantza-sistema salatu, hari boikota egin, eta hura eraldatzeko herri-erantzun gisa. Mugimendu hori lau elementu hauetan oinarritzen da:

- finantza-gardentasuna;
- boikota bankuei;
- alternatiba etikoak;
- gizarte-mobilizazioa.

26

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia
Mundu-mapa batea, identifika itzazu herrialde bakoitzean (Europar, Euskal Herrian...) arma-industriaren jarduera finantzatzen ari diren bankuak. Nola eragiten die horrek dinamika geopolitikoei? Zer gatazka historiko bultzatu ditu armen finantzaketak? Aipa itzazu adibide zehatz batzuk.
Zer lotura historiko dago arma-industriaren eta kolonialismoaren artean?

Etika

Zer dilema etiko planteatzen ditu finantza-erakundeek armagintza finantzatzeko?

Zure ustez, bankuei ba al dagokie nolabaiteko gizarte-erantzukizunik, etekin ekonomikoak irabaztetik harago? Zergatik?

Zer ekintza har ditzakete herritarrek banka etiko eta arduratsua sustatzeko?

Zer lotura dago nazioarteko zuzenbide humanitarioaren eta armen finantzaketaren artean?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Nola izan daiteke artea Banka Armatua nahiz arma-industria salatzekeo tresna?

Zer inpaktu dute elementu grafikoek eta laminan erabilitako koloreek? Zergatik dira elementu eta kolore horiek eraginkorrak —edo ez— mezua transmititzeko?

Zer diseinu mota sor liteke Banka Armatuaren aurkako kanpaina berri bat osatzeko?

Jarduerak:

Kartelgintza: Diseina ezazu Bankaren eta gatazka armatuen arteko harremana salatzekeo poster edo horma-irudi bat.

Collagea: Bil itzazu arma-industriarekin eta finantzekin lotutako irudiak, eta, horien bitartez, sor ezazu gaiaren tentsio etiko eta sozialak islatzen dituen collagea.

Eragin-analisia: Azter itzazu armagabetzearekin eta finantzaketa etikoarekin lotutako ikus-kanpainak, eta ebaluatu kanpaina horien eraginkortasuna.

JARDUERA IRADOKIZUNAK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Denbora-lerroa:** Sor ezazu denbora-lerro bat, XX. mendetik gaur egun arte arma-industriak izan duen bilakaera eta horrek Banka Armatuarekin duen harremana erakusten duena.
- **Gatazken mapagintza:** Mapa batean, identifika gaur egungo zein gatazketan egon daitekeen bankuen zeharkako finantzaketa.
- **Kasu-azterketa:** Aztertzekeo gaia: finantzen eta armamentismoaren papera giltzarri izan den gatazka historikoren bat (esaterako Gerra Hotza), edo ez aspaldikoa (adibidez Yemengoa).

Etika

- **Rol-jokoa:** Antolatu "entzunaldi publikoa" bat, non rol desberdinek (bankariak, aktibistak, gatazken biktimak) armen finantzaketaren aurrean dituzten jarrerak defendatuko dituzten.
- **Kode etikoa:** Diseina ezazu kode etiko bat finantza-erakundeentzat, armamentismoaren aurrean alternatiba arduratsu eta iraunkorrak islatuko dituena.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Hausnarketa idatzia:** Idatzi saiakera labur bat Bankak mundu bidezkoago eta baketsuago batean nola lagun dezakeen azaltzeko.
- **Kartelgintza:** Diseina ezazu Bankaren eta gatazka armatuen arteko harremana salatzeko poster edo horma-irudi bat.
- **Collagea:** Bil itzazu arma-industriarekin eta finantzekin lotutako irudiak, eta, horien bitartez, sor ezazu gaiaren tentsio etiko eta sozialak islatzen dituen collagea.
- **Eragin-analisia:** Azter itzazu armagabetzearekin eta finantzaketa etikoarekin lotutako ikus-kanpainak, eta ebaluatu kanpaina horien eraginkortasuna.

Irudiak: <https://bancaarmada.org/es/quienes-somos/> Testua:
<https://bancaarmada.org/es/#sobre>

27. diapositiba. Intsumisiao eta kontzientzia-eragozpena

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK:

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Testuaren arabera, zer alde nagusi daude kontzientzia-objektioaren eta intsumisioaren artean, Zer esan nahi du jarrera bakoitzak?

Zure ustean, zergatik bihurtu zen intsumisiao mugimendu esanguratsua euskal eta espainiar gizartean?

Zer eragin sozial izan zituen intsumisio-mugimenduak Espainian, batez ere derrigorrezko soldadutzaren pertzepzioari dagokionez?

Etika

Zer dilema etiko planteatzen ditu desobediencia zibilak, aldaketa sozialerako tresna den aldetik?

Zer esan nahi du "bidezko desobediencia" kontzeptuak intsumisio-mugimenduaren testuinguruan, eta nola aplikatu daiteke kontzeptu hori beste gatazka etiko batzuetan?

Zer deritzozu intsumisioek bidegabetzat jo zuten lege jakin bat desobeditzearen alde hartu zuten hautu pertsonalari? Ikuspegi etoko batetik, justifikatzeko modukoa al da?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Zure ustez, nola lagundu zuten intsumisio-mugimenduak erabilitako irudi eta sinboloek (pankartak, kartelak eta esloganak) zabaldu zuten mezua sendotzen?

Nola eragiten du laminaren diseinu grafikoak mezu antimilitaristaren pertzepzioan?

Zer elementu grafiko gehitu edo alda litezke derrigorrezko soldadutzaren salaketa indartsuagoa izan dadin?

JARDUERA IRADOKIZUNAK:

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia:

- **Talde-eztabaida:** Antolatu eztabaida ikasgelan, bi jarrera desberdinen inguruan: talde batek zerbitzu militarren legezkotasuna eta derrigortasuna defendatuko du, eta besteak, berriz, intsumisioaren eta desobediencia zibilaren ikuspegiaren alde argudiatuko du.
- **Denbora-lerroa:** Osa ezazu denbora-lerro bat, non Espainiako intsumisio-mugimenduaren mugari nagusiak kronologiko bilduko diren, horien artean mugimenduaren sorrera, gorakada, eta nahitaezko soldadutzaren abolizioa (2001ean).

Etika

- **Saiakera etikoa:** Idatzi saiakera labur bat galdera honi erantzunez: Zilegi al da desobediencia zibila giza eskubideen aurka egiten duen lege baten aurka?
- **Hausnarketa-mahaia:** Antolatu dinamika bat, non ikastaldeko kideetako bakoitzak azalduko duen bere aburuaz "desobeditze" aditzak zer esan nahi duen, eta horrek gizartean nola eragin dezakeen.
- **Konparazio historikoa:** Aztertze gaia: munduko izandako beste mugimendu antimilitarista edo pazifistaren bat (adibidez, Vietnamgo Gerraren aurkako mugimendua), eta konparatu Espainiako intsumisio mugimenduarekin.
- **Mapagintza:** Identifika itzazu, Espainiako mapa batean, intsumisio-mugimenduak garrantzi handiena izan zituen eskualdeak, eta aztertu eskualde horietan mugimendua garatzen lagundu zuten faktore sozial eta politikoak.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Kartelgintza:** Diseinatu desobedientzia zibila aldaketa sozialerako tresna legitimo gisa sustatzen duen kartel bat, insumisio-mugimenduaren elementu grafikoetan inspiratuta.
- **Collage kolektiboa:** Taldeka, egin ezazue collage bat, antimilitarismoaren eta desobedientzia zibilaren balioak irudikatzen dituzten irudi eta esaldiekin.
- **Ikus-elementuen analisia:** Azter itzazu laminan erabilitako ikus-estrategiak. Hausnar ezazu nola sendotzen edo ahultzen dituzten kolore, diseinu eta sinboloek mezua.

Irudiak: https://www.eldiario.es/euskadi/euskadi/antimilitaristas-moc-kakitzat-gobierno-militar-insumision-ejercitos_1_5024128.html

<https://www.antimilitaristas.org/IMG/pdf/LIBRO.pdf>

Testua: <https://e-revistas.uc3m.es/index.php/HISPNOV/article/view/5885>

28. diapositiba: Sahara, erresistentzia anticoloniala

rtve Noticias

LA DESCOLONIZACIÓN PENDIENTE

El SÁHARA OCCIDENTAL, uno de los 17 TERRITORIOS del MUNDO que quedan por DESCOLONIZAR | RTVE

Egun batetik hurrengora, eta aurrez ez ez jakinarazi gabe, Espainiako Gobernuak aldatu egin du Saharari buruzko jarrera, eta haren kolonia izan zena Marokok autonomiatzat hartzea onartu. Erabaki horrek nazioarteko legedia hausten du, batetik, eta, bestetik, muzin egiten dio Espainiari —potentzia administratzaile den aldetik— saharar herriaren autodeterminazio-eskubidea bermatzeko dagokion erantzukizunari. (informazio gehiago, gaztelaniaz)

Irtenbidea Sahara zafitu eta banatzea bada, aitoritu behar da hori, funtsean, saharar herriak autodeterminazio eta independentziarako duen eskubidea ukatzea dela. Mendebaldeko Saharako gatazka ez da lurralde-gatazka sorta luetsu bati; espezialki, hainbat hamarkadatan bere lurra eta subiranotasuna berreskuratzeko borrokatu duen herri baten deskolonizazioa da. Zatiketa plan horrek nazioarteko zuzenbidearen oinarritzeko printzipioak urratzen ditu, bai eta lurraldearen etorkizuna erabakitzeko erreferendua eskatu duten NBEren ekazpen ugari ere. Gainera, zatiketarako eskualdeak dagoeneko bizi dituen tentsioak areagotzeko mehatxua dakar berekin. Marokok Mendebaldeko Sahararen gainean duen kontrol militarizatuak giza eskubideen urraketa larriak, protesta baketsuen debekua eta eskualdeko baliabide naturalen ustiapena eragin ditu. Lurraldea zatitzeak indarkeria zein militarizazioa areagotzea ekarriko luke; egoera hori eskualdeko gainerako estatuetara zabaldu daiteke, halako moduan non Magrebeko eskualde zabalean ezegonkortzea ekarriko luke.

28

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer faktore politiko eta ekonomikok eragiten dute Mendebaldeko Sahararen deskolonizazioaren inguruan Espainiako gobernuak duen jarreran?

Zer eginkizun du nazioarteko zuzenbideak deskolonizazio-prozesuetan? Zure ustean, errespetatzen al da nazioarteko zuzenbide hori kasu jakin honetan?

Nola eragiten die sahararrei Marokok Mendebaldeko Sahara okupatzeak, giza eskubideei eta kultura-eskubideei dagokienez?

Etika

Zer dilema etiko pizten ditu Espainiako gobernuak Mendebaldeko Sahararekiko jarrera aldatzeak?

Zer esan nahi du "herrien autodeterminazioak" ikuspegi etiko batetik?; nola aplikatu beharko litzateke kasu jakin honetan?

Nazioarteko komunitateak Sahararen independentzia ez onartzeak, nola eragiten dio justizia globalari?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Zer mezu transmititzen du laminaren irudiak? Nola indartzen edo mugatzen du mezua koloreen eta elementu grafikoaren konbinazioak?

Nola lagundu dezakete saharar herriaren adierazpen artistikoek autodeterminazioaren eta deskolonizazioaren aldeko borrokan?

Zer ikus-elementu gehitu edo alda litezke Sahararen kausari buruzko mezu argiago edo zirrargarriagoa helarazteko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK:

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Analisi kritikoa:** Ikasleak taldetan banatuta, talde bakoitzak Mendebaldeko Sahararen gatazkan giltzarri diren eragileak (Espainia, Maroko, NBE, Fronte Polisarioa) ikertuko dituzte. Talde bakoitzak gatazkan dituen jarrera eta interesak aurkeztu behar ditu besteen aurrean.
- **Eragile-mapa:** Osa ezazu Venn-en diagrama bat, eta jar itzazu harremanetan gatazkan dauden herrialdeen interes politiko, ekonomiko eta sozialak.
- **Analisi kartografikoa:** Mapa hartuta, koka itzazu Mendebaldeko Sahara eta bertako mugak. Iker itzazu eskualdeko baliabide naturalak, eta nola eragiten duten gatazkan.
- **Konparazio historikoa:** Ikertzeko gaia: beste deskolonizazio prozesuren bat (adibidez, Aljeriakoa, Hegoafrikako, etab.) eta konparatu hura Mendebaldeko Sahararekin.

Hausnar ezazue deskolonizazio-prozesu horien emaitzen arteko antz eta desberdintasunei buruz.

Etika

- **Saiakera laburra:** Idatz ezazu zure gogoeta, galdera honi erantzunez: Etikoa al da gobernu jakin batek nazioarteko gatazka jakin bati buruz duen jarrera aldatzea, jarrera-aldaketa horrek autodeterminazio eskubidea urratzen badu?
- **Elkarrizketa-mahaia:** Mahai-inguruan, ikasleek nazioarteko komunitateak Saharako gatazkaren konponbidean duen zereginari buruz dituzten ideiak konpartituko dituzte.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Kartelgintza:** Diseina ezazu kartel bat Mendebaldeko Sahararen autodeterminazioaren aldeko nazioarteko kanpaina baterako, saharar herriaren borroka irudikatzen duten kolore eta sinboloak erabilita.
- **Collagea:** Sor ezazu collage bat, Mendebaldeko Sahararen deskolonizazioaren aldeko borroka irudikatzen duten irudiak, testuak eta koloreak erabiliz.
- **Ikus-elementuen analisia:** Ebalua ezaz laminaren irudia. Hausnartzeko gaia: nola alda daitezkeen elementu grafikoak eta diseinua mezu argiago eta zirrargarriago bat helarazteko?

Bideoa: “La Descolonización pendiente”

https://www.youtube.com/watch?si=UinYi7wKJ_vD5cJY&v=RTURXCELVs&feature=youtu.be

Testua: <https://www.alianzaporlasolidaridad.org/areas/accion-humanitaria-y-emergencias/la-decision-del-gobierno-sobre-el-sahara-es-contraria-al-derecho-internacional>

<https://ecsaharai.com/10/2024/los-peligros-de-la-particion-un-enfoque-imprudente-para-el-conflicto-del-sahara-occidental/>

29. diapositiba. *Mercado de la Muerte*, Javier de Villota-ren artelana

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

Zer eginkizun dute gerrek harreman ekonomiko globalen eraketan?

Nola islatu ditu arteak gerraren eraginak hainbat une historikotan?

Zer nolako antz eta alde identifika ditzakezu *Mercado de la Muerte* lanak islatzen duen kasuaren eta populazio zibila gatazka armatuen biktima izan den beste gertaera historiko batzuen artean?

Etika

Gerrek gizarte garaikideetan dituzten ondorioak kontuan hartuta, zer dilema etiko planteatzen ditu horren aurreko axolagabekeriak?

Gatazka armatuetan gertatzen diren zibilen sarraskien aurrean, zer erantzukizun etiko izan beharko lituzkete gobernuak eta nazioarteko erakundeak?

Nola jokatu beharko lukete artistek —sortzaileek, oro har— gerraren izugarrikerien aurrean? Arteak ba al betebehar etikorik?

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

Zer emozio pizten ditu *Mercado de la Muerte* (Heriotzaren merkatua) lanak, eta nola lortzen du horiek ikusizko elementuen bidez transmititzea?

Zer mezu helarazi nahi du Javier de Villotak artistek gatazka-testuinguruetan duten paperari buruzko obra honekin?

Zer beste elementu ikusizko edo sinboliko gehitu dakizkioke obrari, duen salaketa-mezua indartzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK:

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia

- **Ikerlan historiografikoa:** Duela gutxi gatazka armatu bati (adibidez, Siria edo Yemen) buruzko txosten bat egitea, eta zibilei nola eragiten dien eta komunikabideek eta arteak nola irudikatzen duten aztertzea.
- **Konparazio historikoa:** Konpara ezazu XX. mendeko gerren eragina (adibidez, mundu-gerrena) eta gatazka garaikideena, dinamika ekonomikoak, politikoak eta sozialak nola aldatu diren aztertuz.
- **Eztabaida:** Eztabaidatzeko gaia: globalizazioaren ondorioz, handitu edo murriztu egin da zibilen sarraskien kopurua gatazka armatuetan.

Etika

- **Hausnarketa idatzia:** Idatz ezazu saiakera labur bat galdera honi erantzunez: Gerraren biktimekiko axolagabekeriak jokatzea nolabaiteko konplizitatea al da?

- **Rol-jokoa:** Taldeka, mahai-inguru bat antolatzea, rol desberdinak jokatuko dituzten pertsonaiak bilduta: artistak, politikariak, aktibistak eta gatazken biktimak. Talde bakoitzak sarraskiak ikusaraztean eta horiei erantzutean dituen erantzukizun etikoei buruz eztabaidatzea.
- **Kode etikoa:** Gerraren eta indarkeriaren alorretan diharduten artistentzako kode etiko bat diseinatzea, botereari eta arteak hura salatzeko duen ahalmenaren mugei buruzko hausnarketa baten bidez.

Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa

- **Sormen artistikoa:** Ikasleek *Mercado de la muerte* artelanean oinarritutako artelana diseinatuko dute, material birziklatuak edo ikusizko elementu sinbolikoak erabiliz, artelan horren bidez gaur egungo gatazkaren bat salatzeko.
- **Collage kolektiboa:** Taldeka, egizue collage bat, gerrak populazio zibilean dituen ondorioak zein arteak protesta-bide gisa duen eginkizuna islatzen dituzten irudi eta testuekin osatuta.
- **Ikus-elementuen analisisa:** Egizu *Mercado de la muerte* artelanaren azterketa sakona: koloreak, formak, elementuen kokapena, eta emozioak zein mezuak transmititzeko lanak duten gaitasuna.

Irudiak: <https://www.elmostrador.cl/cultura/2013/09/06/javier-de-villota-la-indiferencia-nos-hace-complices/>

30. diapositiba: Gatazka ikusezinask, eta horien inpaktu globala

Gatazka ikusezinak eta horien eragin globala

Munduko titullarrak gatazka mediatikoenetan zentratzen diren bitartean, Afrikan eta Asian dozenaka gerra oharkabeen igerotzen dira, eta beren atzetik milioika desplazamendu, ahaztutako biktimak oloztatuak eta arplatutako ballabideak uzten dituzte. Beste gerra lail batzuek, komunitateak suntsitzeaz gain, desberdintasun globala eta axolagabatasuna iraunarazten dituzte. Zenbat eragin izan dezake gizarte kontziente batek ezkutuko tragedia horiek ikusaraztean?

30

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia Zure ustean, zergatik jasotzen dute gatazka jakin batzuek arreta mediatiko handiagoa beste batzuek baino? Zer nolako garrantzia dute baliabide naturalek Afrika eta Asiako gatazketan?

Etika

Zer erantzukizun dagokie herrialde garatuei gatazka horiek betiko iraunarazteko orduan?

Hezkuntza artistikoa, plastikoa eta ikusizkoa

Nola irudikatuko zenuke bisualki gatazka jakin batzuei eta besteei ematen zaien arreta mediatikoaren arteko aldea?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

- **Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia** Ikertzeko gaia: arreta mediatiko urriko gatazkaren bat, haren arrazoiak, eragile nagusiak eta ondorioak aztertuta.
- **Etika** Rol-jokoa: nazioarteko komunitateak jokatzen duen rola gatazka ahaztuen konponbidean.
- **Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa** Sor ezazu gatazka ikusezin bat eta horren ondorioak (pertsonek zein ingurumenarentzat) ikusarazten dituen poster bat.

Irudia: https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Guerras_y_conflictos_actuales

Testua: Geuk egina.

31. diapositiba: Gerra ekologikoa eta kapitalismoa

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK
Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia Nola erlazionatzen da baliabide naturalen ustiapena gatazka armatuekin? Zein herrialdek jasotzen dituzte ustiapen horren onurak?

Etika

Bidezkoa al da garapen ekonomikoa lehenestea ingurumena zaintzearen eta tokiko komunitateen eskubideen gainetik?

Hezkuntza artistikoa, plastikoa eta ikusizkoa

Zer sinbolo eta kolore erabiliko zenituzke "gerra ekologikoa" irudikatzeko?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

- **Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia** Ikertzeko gaia: baliabide natural jakin baten ustiapenak herrialde jakin batean eragin duen gatazka.
- **Etika** Taldeka, hausnartzeko gaia: garapen ekonomikoaren eta ingurumen-justiziaren arteko dilema etikoak.
- **Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa** Diseina ezazu baliabideen ustiapenaren aurrean komunitateen erresistentzia sinbolizatzen duen ikusizko artelan bat.

Irudia: <https://www.istockphoto.com/es/foto/vista-a%C3%A9rea-tierra-y-montones-de-basura-botellas-de-pl%C3%A1stico-y-basura-instalaci%C3%B3n-de-gm1477675200-506158224?searchscope=image%2Cfilm>

Testua: Geuk egina.

32. diapositiba: Teknologiaren eta hedabideen eragina gatazketan

GALDERA ETA HAUSNARBIDE POSIBLE BATZUK

Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia
Nola eragiten du adimen artifizialaren erabilerak eta desinformazioak egungo gatazketan?

Etika

Zer erantzukizun dute enpresa teknologikoen gerrari buruzko edukiak sortu eta zabaltzean?

Hezkuntza artistikoa, plastikoa eta ikusizkoa

Nola irudikatuko zenuke bisualki bideojoko belikoen gerraren pertzepzioan duten eragina?

JARDUERA IRADOKIZUNAK

- **Gizarte Zientziak, Geografia eta Historia** Ikertzeko gaia: “fake news” direlakoek orain gutxiko gatazken pertzepzioan izan duten eragina, bai eta “albiste faltsu” horiei aurre egiteko bideak ere.
- **Etika** Sor ezazu kode etiko bat, enpresa teknologikoen gatazka armatuen inguruan izan beharreko harremanen gainean.
- **Hezkuntza Artistikoa, Plastikoa eta Ikusizkoa** Diseina ezazu kartel bat, bideo-joko eta hedabideetan egiten den gerraren banalizazioa kritikatzeko.

Irudia: <https://es.wired.com/articulos/ia-controla-un-enjambre-de-drones-letales-la-carrera-armamentista-entre-ee-uu-y-china>

Testua: Geuk egina.

